

Doc. MUDr. MILAN JAROŠ, CSc. – 10 LET PŘED STOVKOU!

IVAN RYCHLÍK, KAROLÍNA KRÁTKÁ

Interní klinika 3. LF UK a FNKV, Praha

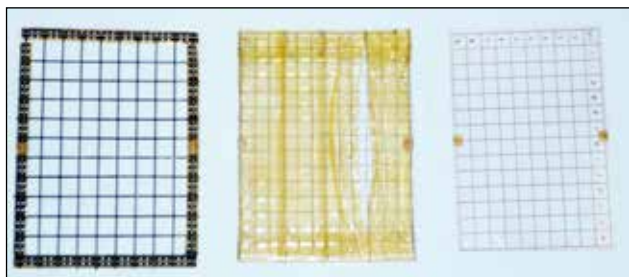

Obr. 1: Doc. MUDr. Milan Jaroš, CSc. – fotografie z oslavy 90. narozenin

Dne 5. dubna 2021 oslavil doc. MUDr. Milan Jaroš, CSc., v plné pracovní a tvůrčí síle 90. narozeniny (obr. 1). Docent Jaroš patří mezi významné české nefrology, především se zasloužil o zavedení a rutinní používání perkutánní biopsie ledvin v Československu (Rychlík a Dušek, 2009).

Narodil se 5. dubna 1931 v Bílovci, kde absolvoval základní školu a pak v roce 1950 maturoval na tamějším gymnáziu. Vysoko-

školské studium ukončil v roce 1956 na Vojenské lékařské akademii v Hradci Králové. Po přechodném působení u vojenských útvarů pracoval od roku 1959 následujících dvacet let na III. vnitřním oddělení Ústřední vojenské nemocnice (ÚVN) v Praze-Střešovicích postupně jako asistent, ordinář nefrolog a zástupce náčelníka oddělení. Atestaci z vnitřního lékařství I. stupně složil roku 1960 a poté atestaci II. stupně roku 1965. V roce 1979 nastoupil jako odborný asistent na I. interní kliniku tehdejší Lékařské fakulty hygienické UK (dnešní 3. LF UK), kde byl pak v roce 1987 jmenován docentem pro obor vnitřní lékařství. V roce 1997 mu byla přiznána specializace v oboru nefrologie.

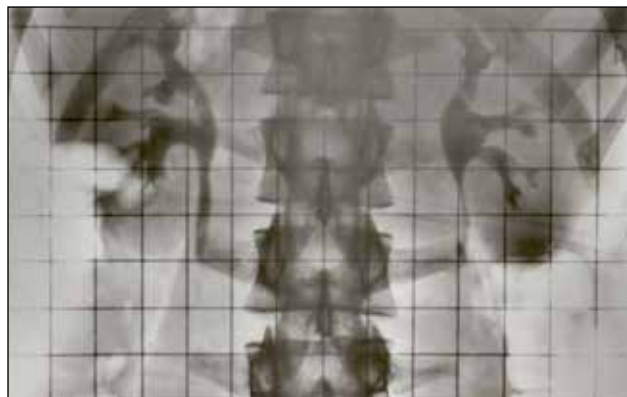
Obr. 2: Různé typy zaměřovacích mřížek vyrobených a používaných doc. Jarošem (shora: celokovová mřížka, plastová mřížka s dráty a plastová mřížka s baryovou barvou)

Docent Jaroš se hned od začátku svého působení v ÚVN zabýval vedle všeobecného vnitřního lékařství nefrologickou problematikou. Soustředil se na téma nefropatií u mladých jedinců, kdy se dopodrobna zabýval zejména diferenciální diagnostickou proteinurie a hematurie. Toto téma ho záhy přivedlo k tehdy zcela nové diagnostické metodě, totiž perkutánní renální biopsii (RB). O zavedení RB se začal zajímat již v roce 1961, kdy se naučil techniku jejího provádění u profesora Jana Broda v Ústavu chorob oběhu krevního v Krči. Po nabytí určitých zkušeností při pokusech na zvířatech, nefrektomovaných ledvinách a praktickém výcviku začal provádět biopsie i v ÚVN (Jaroš et al., 1969). Na tomto poli ukázal i svoji velkou technickou invenci. Neměl vhodnou bioptickou jehlu, a proto se rozhodl vyvíjet jehlu vlastní konstrukce, která byla modifikací Menghiniho jehly. I když tento systém nepřinesl očekávané výsledky, šlo o pozoruhodný počín. Současně řešil inovátorským způsobem zaměření bioptické jehly (Jaroš a Sotorník, 1967). Aby nahradil poměrně komplikované a ne dosti přesné Karkovo určení polohy ledviny, zhotovil kovovou mřížku se sítí vytvořenou dráty (obr. 2). Mřížka se přikládala nemocnému do oblasti lumbální krajiny při rtg zaměření a pak před vlastní RB (obr. 3). Tuto poměrně robustní mřížku posléze nahradil tabulkou plexiskla, kde se mřížka vytvářela pomocí tenkého drátku, později rýhami vyplněnými olovnatou barvou. Mřížku zavedl v tehdejší Československu prioritně, nezávisle na zahraničních autorech, a s úspěchem se používala prakticky až do nástupu sonografického zaměřování RB v devadesátých letech 20. století. V následujících letech svého působení v ÚVN v provádění renální biopsie M. Jaroš vyškolil na dvě desítky lékařů (jen v ÚVN to byli František Vyroubal, Ivo Sotorník, Karol Bernáth, Karel Řezáč a Václav Monhart) a jeho modifikaci RB převzala řada vojenských a civilních pracovišť – vojenské nemocnice v Bratislavě, Brně, Českých Budějovicích, Olomouci a Plzni, II. interní klinika VFN Praha (V. Knotková), II. interní klinika FNKV Praha 10 (M. Středová) a nefrologické pracoviště v Praze na Strahově (J. Kašlíková).

Docent Jaroš se problematice RB věnoval i z hlediska výzkumného. Jeho hlavním odborným zájmem

Obr. 3: a) Naložení mřížky na lumbální krajinu pacienta

b) Rtg nefrogram s přiloženou mřížkou

byla problematika proteinurie u mladých jedinců, které věnoval své dvě nejvýznamnější práce publikované v roce 1970 v *Praktickém lékaři* (Jaroš et al., 1970) a v roce 1974 ve *Vnitřním lékařství* (Jaroš a Stejskal, 1974). Později, v roce 1981, též publikoval výsledky celkem 1200 biopsií ledvin provedených v ÚVN (Jaroš et al., 1981). Úspěšnost odběru činila 95,3 %, výskyt komplikací byl 7,5 % (z čehož závažné komplikace činily pouze 0,58 %). Svoje rozsáhlé zkušenosti s prováděním RB vložil do své kandidátské disertační práce *Význam renální biopsie pro diagnostiku nefropatií u mladých jedinců*, kterou úspěšně obhájil v roce 1978 (Jaroš, 1978). Konečně nelze opominout jeho úzkou spolupráci s nefropatologií – po dlouhou řadu let to byl zejména prof. Josef Steskal, nestor československé nefropatologie, a později prof. J. Marek. Patřil i mezi hlavní referující na pěti přednáškových večerech Spolku českých lékařů v sedmdesátých až osmdesátých letech minulého století, z nichž tři byly oceněny čestnou Cenou spolku, dále na celostátních nefrologických konferencích a internistických sjezdech. Byl i spoluřešitelem výzkumných úkolů *Včasná diagnostika málo pokročilých nefropatií a Depistáž a diferenciatní diagnostika proteinurie a hematurie u sportovců*. V roce 1972 se dále podílel na zavedení a provádění hemodialyzační léčby u nemocných s akutním a chronickým selháním ledvin, byl též spoluautorem výzkumného úkolu *Možnosti použití umělé ledviny v polních podmínkách*. Docent Jaroš je autorem nebo spoluautorem 61 publikací a několika učebních textů. Je jen škoda, že jako lékař – voják z povolání nemohl své prioritní a rozsáhlé výsledky v problematice RB publikovat v zahraničí. M. Jaroš patří i mezi mimořádně kvalitní a velmi oblíbené učitele. Do výuky se zapojil po svém nástupu na I. interní kliniku nyníjší 3. LF UK v roce 1979 a po řadu let byl pověřen vedením výuky interního lékařství a nefrologie. Mezi mediky byl oblíbený především pro svoje hluboké znalosti a oblíbené používání vlastních učebních pomůcek z reálného života. V roce 2008 byl oceněn Syllabovou křídou 3. LF UK a Trimed. Mimoto organizoval i nefrologické postgraduální kurzy pro praktické lékaře a obvodní internisty z pražské oblasti. Po dosažení 65 let

v roce 1996 odešel do důchodu, nicméně nadále plně pokračoval až do dnešních dnů v pedagogické i léčebně preventivní činnosti (Rychlík a Žabka, 2011).

Docent Jaroš patří mezi dlouhodobé členy Internistické společnosti a České nefrologické společnosti. V roce 2001 mu byl udělen Diplom člena ČNS a v roce 2011 Čestné členství ČNS. V roce 2011 mu byla udělena též Medaile 3. LF UK a v letošním roce mu byla udělena Stříbrná medaile Univerzity Karlovy.

Docent Jaroš má za sebou více než 65 let velmi aktivního života lékaře, učitele a výzkumníka na poli vnitřního lékařství a nefrologie. Dokladem jeho vitality je i skutečnost, že na naší klinice stále aktivně provozuje nefrologickou ambulanci, denně dochází do práce a plně se věnuje výuce vnitřního lékařství studentů nelékařských profesí.

Za kolektiv všech spolupracovníků mu přejeme k jeho nyníjšímu 90. narozeninám mnoho zdraví a neutuchajícího elánu do dalších let a těšíme se na oslavu dalších kulatin. *Ad multos annos vivat!*

LITERATURA

1. Rychlík I, Dušek J. Biopsie ledviny. In: Matoušovic K, Rychlík I, Dusilová Sulková S (eds.). *Hereditatis petitio české nefrologie*. Praha: Tigis, 2009: 252–263.
2. Jaroš M, et al. Naše zkušenosti s punkční biopsií ledvin. *Vnitř Lék* 1969; 15: 172–175.
3. Jaroš M, Sotorník I. Příspěvek k metodice punkční biopsie ledvin. *Čas Lék Čes* 1967; 106: 315–317.
4. Jaroš M, Šedivý J, Stejskal J, Bernáth K. Obtížnost diferenciatní diagnostiky některých forem chronické pyelonefritidy a chronické glomerulonefritidy. *Prakt Lék* 1970; 50: 81–84.
5. Jaroš M, Stejskal J. Diferenciatní diagnóza proteinurií a hematurii u mladých jedinců (se zvláštním zřetelem k biopsii ledvin). *Vnitřní Lék* 1974; 20: 350–355.
6. Jaroš M, Monhart V, Vyroubal F, Stejskal J, Marek J. Rozbor 1200 ledvinových biopsií provedených v Ústřední vojenské nemocnici v Praze. *Vnitřní Lék* 1981; 27: 557–556.
7. Jaroš M. *Význam renální biopsie pro diagnostiku nefropatií u mladých jedinců – kandidátská disertační práce*. Univerzita Karlova, 1978
8. Rychlík I, Žabka J. Doc. MUDr. Milan Jaroš, CSc. – osmdesátiletý. *Čas Lék Čes* 2011; 150: 305.